

TEDEN RDEČEGA KRIŽA

»Rdeči križ za človeka«

Pred nekaj več kot 100 leti je bil ustanovljen Rdeči križ predvsem zato, da bi tudi v tedanjih težkih vojnih dneh med ljudmi ohranjal človeka, branil in ščitil humanizem. Rdeči križ je ena izmed najbolj množičnih organizacij v Sloveniji, katere prvobiten cilj je, da med ljudmi nenehno vzpodbuja solidarnost, da vselej pomaga človeku ne glede na njegov položaj, starost in prepričanje.

Pomemben datum v razvoju te organizacije pa je junij 1944, ko so na pobudo Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta in glavnega štaba narodnoosvobodilne vojske in partizanskih odredov ustanovili Rdeči križ Slovenije.

Rdeči križ Slovenije je letos stopil v 36. leto svojega uspešnega delovanja v samoupravni socialistični družbi. Delo te organizacije je dandanes zastavljeno zelo široko. Že leta nazaj je širjenje znanj prve pomoči ena izmed osnovnih nalog te humane organizacije. Moderni način življenja zahteva čedalje več ustreznega znanja za preprečevanje nesreč ter pravilno in pravočasno prvo pomoč. Zato je republiški odbor RKS tem vprašanjem posvetil še posebno pozornost. Že vsa leta svojega delovanja se Rdeči križ bori za čim boljše razvijanje oblik solidarno-

sti in socialne dejavnosti: pomoč starejšim ljudem, invalidom, otrokom, mladim družinam, sosedski pomoč, nega bolnikov... Solidarnost na področju krvodajalstva je ena najbolj humanih akcij, katere pobudnik in organizator je prav Rdeči križ.

Občinska organizacija Rdečega križa Ljubljana Center ima 10.500 odraslih članov in okoli 4500 mladih članov. Letošnje leto je že organizirala okoli 2800 krvodajalcev. Letos je tudi prvič organizirala tečaj za tako imenovano poizvedovalno službo, ki je zelo pomembna v vojnah in elementarnih nesrečah. Zbrali so že 43000 kg papirja, 430 učencev osnovnih šol pa je uspešno opravilo tečaje prve pomoči.

Vsako leto je teden dni odmerjen tudi Rdečemu križu. Z organi-

ziranjem tega tedna želi organizacija kar v največji meri poudariti javnost svojega delovanja. Zato je omenjeni teden namenjen predvsem informiranju vseh delovnih ljudi, občanov in članov Rdečega križa o svojih programih in akcijah.

Letošnji teden Rdečega križa bo potekal pod geslom: »RDEČI KRIŽ ZA ČLOVEKA«. Ta tema simbolizira nenehno prizadevanje in skrb organizacije Rdečega križa za človeka in njegovo zdravje, za humane odnose med ljudmi, za solidarnost, človečnost in prijateljstvo.

Teh sedem dni delovnih, zbiralnih in krvodajalskih akcij je predvsem simboličnega pomena - z njimi želi organizacija Rdečega križa opozoriti, da njeno delovanje ni omejeno le na teden dni in da je njeno uspešno in učinkovito delo mogoče le ob kontinuirani in čim večji aktivnosti vseh delovnih ljudi in občanov. Ta teden pa je tudi primeren čas za obračun - ali smo res naredili vse v okviru svojih možnosti za to humano organizacijo; ali bi lahko s svojim delom, večjo angažiranostjo in solidarnostjo še kaj več prispevali.

Miro Petek

ZZB NOV LJUBLJANA CENTER OBVEŠČA

Počitniški dom v Banjolah odprt od 5. junija do konca leta

Z dograditvijo bazena je omogočeno poslovanje doma tudi v jesenskem, zimskem in pomladnem času, ker bodo sobe ogrevane.

V letošnjem letu bo dom odprt 5. junija.

Predsezona bo od 5. junija do 25. junija.

Sezona od 25. junija do 5. septembra.

Posezona pa od 5. septembra dalje do 5. 1. 1981.

Izmenice bodo vsakega 5., 15. in 25. v mesecu. Iz postaje Pula do Banjole bo zagotovljen prevoz.

Cene so glede na kategorije bivalnih prostorov naslednje:

Bivalni prostor	v sezoni	pred in po sezoni
Weekend hišica	170 din	150 din
Objekt A in B	190 din	160 din
Nad restavracijo	220 din	170 din
Depandansa I in III	230 din	180 din
Depandansa II (nova)	250 din	200 din

Člani ZB NOV imajo znižano ceno 30 din v vseh kategorijah na podlagi članske izkaznice in potrdila krajevnega združenja na nalogo za letovanje.

Prijave sprejemajo krajevna združenja borcev NOV v vsaki krajevni skupnosti. PRIJAVITE SE NAJKASNEJE DO 25. MAJA. Ob priliki sprejema naloga za letovanje je dolžan vsakdo vplačati akontacijo v znesku 500 din na osebo.

Vsem tistim, ki jim vročina v letnih mesecih škoduje, priporočamo, da se javljajo v predsezoni in po sezoni, zlasti jeseni, ko jim bo omogočeno tudi daljše bivanje.

Občinski odbor ZZB NOV Ljubljana-Center

»Kar se Janezek nauči, to Janez zna!« Ta slovenski pregovor velja za najmlajše občane krajevne skupnosti Stari Vodmat, ki pridno zbirajo star papir, kot bi se zavedali pomembnosti surovin za naše gospodarstvo. Fantje in dekleta, kar tako naprej!

(Foto: France Modic)

LETOVANJE OTROK MED POČITNICAMI

Zdravo, a drago preživljanje prostega časa

V prizadevanjih za ohranitev in utrditev zdravja šolskih in predšolskih otrok zaslužijo prav gotovo posebno pozornost organizirana letovanja in dnevi, preživetvi v naravi. Če upoštevamo, da predstavljajo četrtino leta šolske počitnice oziroma prosti čas, moramo skrbeti za letovanje naših otrok posvetiti še toliko večjo pozornost.

Letovanja otrok in dnevi, preživetvi v naravi, so izredno pomembni za zdravo življenje otrok, za pridobivanje določenega znanja, navad in nekaterih pozitivnih osebnostnih lastnosti. Otroci jih potrebuje tudi zato, da ublažijo neskladja sodobnega življenja in se psihično sprostijo ter navadi na zdravo in kulturno preživljanje prostega časa, ko odraste.

Organizacijo letovanja rešuje-

mo zaenkrat v okvirih občinskih meja. Delovna skupnost za letovanja in rekreacijo otrok pri Zvezi prijateljev mladine Center je v letošnjem letu pripravila naslednji program letovanja za predšolske in šolske otroke:

SAVUDRIJA - predšolski otroci:

I. izmena 23. 5. - 11. 6. 1980

II. izmena 11. 6. - 25. 6. 1980

SAVUDRIJA - šolski otroci:

I. izmena 25. 6. - 9. 7. 1980

II. izmena 9. 7. - 23. 7. 1980

III. izmena 23. 7. - 6. 8. 1980

ZGORNJE GORJE 11. 8. - 25. 8. 1980

Program letovanj je pester. Na žalost pa ugotavljamo, da število otrok, ki letujejo z nami, upada. Vzrok za to je v večini primerov v oskrbnih cenah, ki je več ali manj enaka ekonomski ceni oskrbnega dne. Zveza prijateljev mladine Ljubljana Center je začela z akci-

jo, da preko samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti in drugih zainteresiranih dejavnikov pridobi finančna sredstva za znižanje cene oskrbnega dne. Lani je občinski sindikalni svet Ljubljana Center že pristopil k taki akciji in upamo, da v letošnjem letu ne bo ostal osamljen.

Letošnja novost delovne skupnosti za letovanje in rekreacijo otrok so dnevna letovanja po krajevnih skupnostih. Program in vsebina dnevnih letovanj sta bila objavljena v prejšnji številki Dógovorov. Organizatorji letovanj in dnevnih letovanj želijo, da bi organizirane počitnice otrok postale sestavni del njihovega vzgojno-izobraževalnega procesa in da bi počitniške dejavnosti zaživele v vseh krajevnih skupnostih v naši občini.

Franci Bergant

Okolje za ljudi

Svet v katerem živimo ni enostaven in že naše vsakdanje okolje nam pogosto zastavlja na videz nerazrešljiva vprašanja. Najbrž je malo prebivalcev našega mesta, ki bi bili z njim povsem zadovoljni. Ni, da bi naševal težave in pomanjkljivosti, saj slabo prometno ureditev, neustrezen javni prevoz, onesnaženo ozračje, neracionalno razporeditev trgovin ter javnih poslovnih objektov (obilica v središču, a skoraj nič na obrobju) in drugo, vsi občutimo na lastni koži.

Ta in podobna vprašanja so zelo prisotna in znana so načela za njihovo reševanje. Kdaj smo se že samoupravno dogovorili, da morajo biti n. pr. v novih soseskah zgrajene trgovine, vrtni ipd. Kdaj že smo se dogovorili o družbeno usmerjeni gradnji, pa nam še vedno manjka stanovanj (ob zagotovljenih sredstvih) ter verjetno najdražji kvadratni meter stanovanja v Evropi. Da se takoj razumemo, to ni pomanjkljivost samoupravljanja, pač pa gre za nesamoupravno obnašanje, za izkoriščanje monopolnega položaja mnogih izvajalcev, ter za neodgovornost ter neusposobljenost investitorjev kakor tudi ustreznih mestnih in občinskih strokovnih služb.

Vendar ne mislim pisati danes o teh vprašanjih, čeprav me jezijo, tako kot večino občanov. Osredotočil se bom na psihološka vprašanja vezana na odnos med človekom in njegovim okoljem. Gre za

vrsto vprašanj, ki se nanašajo na družabno življenje ljudi, na samoupravljanje, na njihovo dobro počutje, pa se jih še vse premalo zavedamo. Pogoj za to pa niso zgolj fizično in funkcionalno urejena naselja, pač pa še množica dejavnikov pogojenih s človekovo zapleteno zgradbo in delovanjem kot biološkega in družbenega bitja. Poskušal bom potegniti nekatere vzporednice med spoznanji ekološke psihologije ter vprašanji, s katerimi se srečujemo tudi v Ljubljani.

Začnimo kar s stališči in sklepi mestne konference ZKS iz leta 1978. Tam je med ostalim zapisan sklep, da je »mesto kot celota izraz skupnih interesov ter težen delovnih ljudi in občanov Ljubljane, ter da je upravljanje s prostorom sestavni del samoupravnih družbenopolitičnih odnosov in samoupravnega sistema družbenega planiranja«. Ugotavljanje skupnih interesov pa najbrž ne

more biti zgolj enostavna razgrnitev nekih načrtov in priložna knjiga mnenj (ki se lahko tudi ne upošteva). Premiki k dejavnemu vključevanju občanov in delovnih ljudi v same začetke načrtovanja, v dejansko soustvarjanje njihovega mesta so še vse prešibki. Socialistično samoupravljanje pa pomeni ravno preobrazbo vsakdanjega življenja s posredovanjem zainteresiranih in ne z enostavnim iskanjem njihovega mnenja, čeprav je tako včasih ugodneje. Edvard Kardelj je zapisal, da sreče človeku ne more dati nihče, da si jo lahko ustvari le sam. In za to dejansko gre tudi na tem področju. S tem seveda ne mislim, da bi moral občan sam prijeti za risalo ali vzeti opeko v roke, pač pa to, da mora biti s svojimi idejami, željami in potrebami v ustvarjalnem procesu oblikovanja naselja, zgradbe, tovarne stalno prisoten.

V kolikor bi se kdo hotel sklicevati na strokovnost, na delitev dela pa velja omeniti ugotovitve mnogih raziskav, ki opozarjajo na pomembne razlike v stališčih, prepričanjih in zaznavah okolja med načrtovalci (urbanisti in arhitekti) ter uporabniki tega okolja. Zdi se, da se prvi bolj osredotočajo na fizični načrt, estetski videz ter tehnološke rešitve, drugi pa na to, kaj se v danem okolju dogaja. Končno to občutijo na lastni koži.

Ne smemo pozabiti na enostavno dejstvo, da človek ne obstaja ločeno od svojega okolja, da mora imeti možnost, da se uresniči tudi skozi njegovo oblikovanje. Ni slučajno eno od prvih načel sodobnega načrtovanja, da mora novo

okolje dopuščati spremembo in rast, da načrt ne sme biti nekaj povsem zaključene. Prebivalci morajo imeti možnost, da tudi sami sooblikujejo prostor svojega bivanja. Danes še ni tako, danes je sodobni urbanizem tudi v naši državi v glavnem še vedno proces, ki je objektivno usmerjen proti človeku in se ne odziva na potrebe večine prebivalstva. Torej je tudi proti samoupravljanju.

Ne bi bilo seveda pravično, če bi za vse težave okrivili samo urbaniste in arhitekta. Nedvomno je odgovornost v veliki meri njihova, pogosto vsaj toliko, kolikor se niso dovolj odločno uprli zadovoljevanju interesov različnih, tehnokratsko-birokratskih struktur ter so enostavno načrtovali in gradili to, kar jim je bilo naročeno, čeprav so morda mislili drugače. Od kod pač toliko stavb, ki s svojim videzom in notranjo ureditvijo predstavljajo dobesedno kopijo ameriških nebotičnikov. Ne le, da so gospodarsko in tehnološko neustrezne, pripadajo tudi drugačni družbeni ureditvi, drugačnim odnosom med ljudmi. Tehnologija gradnje sama po sebi seveda nima razrednega predznaka, ima pa ga njena uporaba. Prav je, da strokovnjaki različnih strok poznajo svetovne dosežke, ni pa prav, če jih nato nekritično, brez lastnega ustvarjalnega prispevka vsiljujejo naši družbi. Res je, da okolje samo po sebi ni tisti odločujoči dejavnik, ki bi nesprenljivo določal, kako se bomo v njem obnašali. Vendar pa lahko zavira ali pospešuje družbene procese in obnašanja, ki v njem potekajo.

Znano je, da se stanovanjci stolp-

nic med seboj slabo poznajo. Niti ni čudno, saj se ljudje v glavnem lahko srečujejo le pri vходу ali pa v dvigalu. Običajno temna stopnišča, pa tudi prometna okolica same stavbe ne omogočajo srečevanja, pogovarjanja, skupnih dejavnosti. Prav to pa bi želeli, saj je osnovni predpogoj za vsakršno samoupravljanje vsaj to, da se ljudje med seboj poznajo. Poglejmo si predmestja jugoslovanskih mest, tudi Ljubljane. Postajajo vse bolj enolična ter med seboj vse podobnejša. Zgradbe se ne razlikujejo ne po obliki, ne po barvi in ne po višini. Ljudje se z njimi ne morejo istovetiti, jih vzeti za svoje, prevzeti za njih odgovornost, saj so nerazpoznavne, saj v njih tako ali tako samo spijo. Zato pa zadostuje, če poznajo hišno številko ter številko stanovanja.

V tem sestavku sem lahko le načel nekaj vprašanj. Nisem se lotil vprašanj vezanih za prostorsko oblikovanje krajevnih skupnosti, ki je prav zdaj izredno aktualno, vprašanj človekove zasebnosti, gneče ter konkretnih ukrepov za premagovanje mnogoterih problemov, vsaj v toliko, kolikor so psihološke narave. Ob vsesplošni kritiki nekega stanja to seveda ni najboljše. Vendar se neki osnovni odgovor le nakazuje: prav nihče, noben občan si ne more oprati rok in reči, da se ga njegovo mesto ne zadeva, da ne more nič storiti. Borba za preoblikovanje in samoupravno preobrazbo Ljubljane se je zgodovinsko gledano komaj začela. In ne bi bilo prav, če bi kdo odstopil že v samem začetku. Ljubljancani tega običajno ne delamo.

Marko Polič